

Šolski vrtovi

23. november
2012

Dokument je izdelan na podlagi pogodbe št. 12/2012.
Dokument so pripravili: mag. Marijan Pogačnik,
doc. dr. Dragan Žnidarčič, doc. dr. Jelka Strgar, Urška Žibert.
Recenzija: Helena Žnidarič
Lektoriranje: Milena Jerala

Evalvacija
obstoječega stanja v
zvezi s šolskimi
vrtovi

Kazalo vsebine

1 Uvod	3
2 Srednje šole, dijaki in programi v Sloveniji.....	4
3 Metode dela.....	7
4 Aktivnosti šol v zvezi s šolskimi vrtovi	8
4.1 Šolski ekovrtovi	8
4.2 Mreža zdravih šol	8
4.3 Ekošole	9
4.4 UNESCO šole.....	9
4.5 Biotehniške šole.....	9
5 Zelene površine, izobraževanje in trajnostni razvoj	11
6 Povezave institucij na področju šolskih vrtov	13
7 Priporočila za nadaljnje delo	14
Literatura	15
Priloga	16

1 Uvod

V zadnjih letih se veliko pozornosti posveča človekovemu bivalnemu prostoru. Posebna pozornost mora biti namenjena razvijajoči se mladini, ki pomemben del svojega časa preživi v šolskem prostoru. To mora biti ugoden prostor za celovit razvoj posameznika (*Good Space for Thinking*). V tem prispevku se bomo osredotočili le na zelene površine, ki so del zunanjih šolskih prostorov. Zunanji prostor je širši pojem, ki obsega vse spremljajoče dele notranjih prostorov stavb. Ta prostor različno poimenujemo: šolsko dvorišče, šolsko igrišče, učilnica na prostem, šolski vrt itd. Šolski vrt je še vedno najširši izraz, ki zajema večino funkcij površine za aktivno bivanje.

Šolski vrtovi imajo dolgo zgodovino in so se prilagajali potrebam časa. Prvi začetki segajo v čas Ilirskih provinc (1809–1813), ko se je začela uvajati enotna osnovna šola. Takrat so začeli s sajenjem sadnega drevja pri posameznih šolah. Na ta način so začeli s prikazovanjem sajenja, obrezovanja in drugih potrebnih opravil. Kasneje so dali učitelju brezplačno zemljišče, na katerem je prideloval zelenjavo za svoje potrebe in hkrati tudi poučeval mladino. Bleiweisove novice (letnik 1863) pravijo, da mora biti vrt velik šolsko-kmetijski vrt, velik vsaj 100 »štirjaških seznjev«. Obdelovali bi ga kmetje brez plače pod vodstvom učitelja. Kmetijske in rokodelske novice iz leta 1886 že poročajo o državni podpori za urejanje vrta za učitelja (Uzorni šolski vrtovi, 1885). Leta 1888 je Gustav Pirc napisal knjigo Vrtnarstvo s posebnim ozirom na obdelovanje in oskrbovanje vrtov. Po navodilih kmetijskega ministrstva je morala vsaka šola imeti šolski vrt v velikosti vsaj 10 arov, ki je bil podlaga za kmetijsko-prirodosnanski pouk. V tem vrtu mladina črpa osnovne pojme iz poljedelstva, sadjarstva, zelenjadarstva, cvetličarstva in čebelarstva. Pri tem se vzbujajo ljubezen do narave, veselje in volja za delo. Učitelji vrtnarji morajo narediti delovni načrt s skico in predvidenimi rastlinami za gojenje (Šolski vrtovi, 1926). V letu 1923 so celo sprejeli odlok o nadzorstvu vrtov, ki so ga izvajali pooblaščen krajevni nadzorniki (Šolski vrtovi, 1923). Po letu 1949 je bila sprejeta odredba, da mora vsaka ustanova za šolski vrt imeti vsaj 25 arov zemljišča (Naše delo, L. F., 1949). V kasnejših letih šolski vrt začne izgubljati svojo vlogo, zato se stanje na tem področju slabša in je odvisno od posameznikov ali institucije. Šolski vrt so večinoma uporabljali kot zelene površine za sprostitev in druženje. Ga. Strgar je v letih 1984–1989 raziskovala stanje vrtov v Sloveniji. Ugotovila je, da imajo številne šole še ohranjene šolske vrtove, ki pa niso namenjene izobraževanju. V zadnjih petih letih se v vrtcih in na osnovnih šolah ponovno vzpostavljajo šolski vrtovi, ki so namenjeni učenju. Pridružujejo se jim tudi nekatere srednje šole, ki želijo ta prostor nameniti za poučevanje nekaterih vsebin, pretežno naravoslovja.

V prvem delu dokumenta bomo prikazali število dijakov in srednjih šol po statističnih regijah v Sloveniji ter predstavili različnost programov. Drugi del obsega povzetek izvedene ankete na slovenskih srednjih šolah, ki smo jo opravili v oktobru in novembru 2012. V tretjem delu so našete slovenske in mednarodne institucije, ki se ukvarjajo s programi kakovostnega bivanja in učenja mladine.

2 Srednje šole, dijaki in programi v Sloveniji

V Sloveniji je bilo v letu 2012 po evidencah Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport registriranih 188 zavodov, ki jih obiskuje 78.192 dijakov (portal MIZKŠ, november 2012). V teh podatkih so zajeti tudi centri, ki združujejo posamezne šole. Pri pregledu podatkov smo ugotovili, da imamo v Sloveniji 156 javnih srednjih šol ter eno zasebno srednjo šolo (Waldorfska gimnazija), ki izobražujejo mladino. V javne šole so vštete tudi zasebne šole s koncesijo in javno veljavnim programom. Šole delujejo na 127 lokacijah (tabela 1).

Tabela 1: Število srednjih šol različnih usmeritev po regijah v letu 2012

Statistična regija	Št. srednjih šol	Splošna gimnazija	Strokovna gimnazija	Poklicne in tehniške šole
Pomurska	8	3	1	7
Podravska	24	6	2	18
Koroška	5	2	0	3
Savinjska	22	6		17
Zasavska	3	1	0	3
Spodnjeposavska	5	2	0	3
Jugovzhodna Slovenija	11	2	3	10
Osrednja Slovenija	40	17	2	26
Gorenjska	14	3	4	11
Notranjsko-kraška	3	2	0	2
Goriška	10	4	1	6
Obalno-kraška	11	5	1	7
Zasebne šole	1	1	0	0
Skupaj	157	60	14	113

Vir: Portal MIZKŠ

Podatki o številu programov in vključenosti dijakov so dostopni za šolsko leto 2010/11. V tem letu je bilo v slovenske srednje šole vpisanih 82.267 dijakov, kar je 22 % manj kot leta 2000/01. V tehniške in strokovne programe je bilo vključenih 44 %, v srednje poklicne programe 15 %, v poklicno-tehniške programe 6 % dijakov, v splošne in strokovne gimnazije pa je bilo v letu 2010/11 vključenih 41 % vseh dijakov. V srednjo šolo se vključuje več kot 80 % osnovnošolcev.

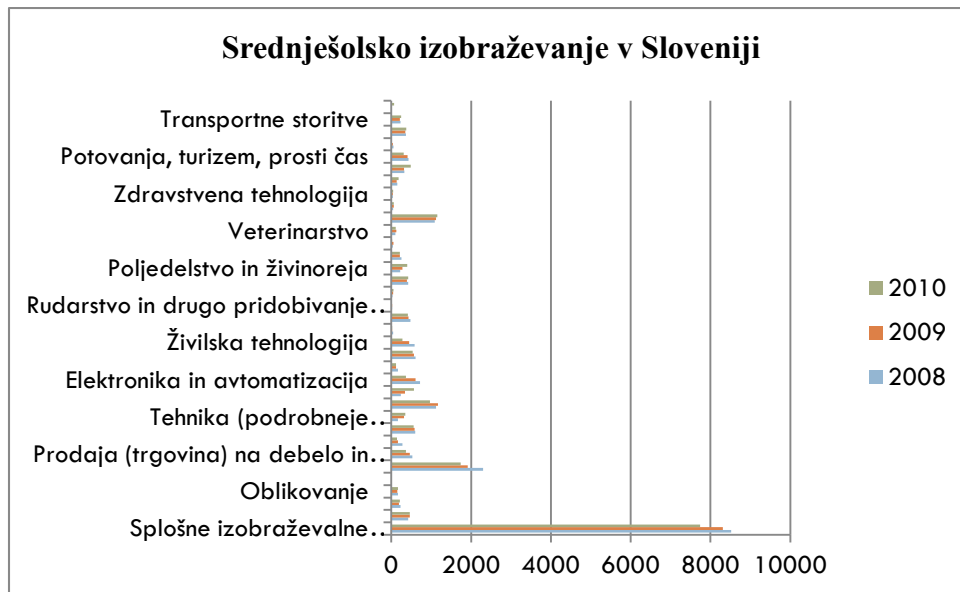
Tabela 2: Število dijakov, ki so končali izobraževanje v Sloveniji v različnih smereh od leta 2008 do leta 2010

Izobraževalne smeri	Leto 2008	Leto 2009	Leto 2010
Splošne izobraževalne aktivnosti/izidi	8.519	8.311	7.740
Izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok	423	466	464
Avdiovizualne tehnike in (multi)medijska proizvodnja	230	189	214
Oblikovanje	166	152	168
Umetna obrt	2	3	1
Poslovne in upravne vede (podrobneje neopredeljeno)	2.297	1.914	1.739
Prodaja (trgovina) na debelo in	528	461	365

drobno			
<i>Tajniško in administrativno delo</i>	282	169	140
Računalniške vede	603	582	563
Tehnika (podrobneje neopredeljeno)	163	317	348
Strojništvo in obdelava kovin	1.120	1.169	972
Elektrotehnika in energetika	238	341	566
Elektronika in avtomatizacija	721	611	366
Kemijska tehnologija in procesno inženirstvo	167	122	122
Motorna vozila, ladje in letala	611	569	536
Živilska tehnologija	587	449	281
Tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija	46	25	20
Lesarska, papirniška, plastična, steklarska in podobna tehnologija	477	434	416
Rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin	23	21	8
Arhitektura in urbanizem	29	43	52
Gradbeništvo	420	389	424
Poljedelstvo in živinoreja	223	280	400
Hortikultura	251	212	212
Gozdarstvo in lov	39	52	20
<u>Veterinarstvo</u>	<u>101</u>	<u>127</u>	<u>108</u>
<u>Zdravstvena nega in oskrba</u>	<u>1.087</u>	<u>1.125</u>	<u>1.157</u>
<u>Zobozdravstvo</u>	<u>49</u>	<u>61</u>	<u>62</u>
<u>Zdravstvena tehnologija</u>	<u>39</u>	<u>39</u>	<u>43</u>
<u>Farmacija in lekarništvo</u>	<u>148</u>	<u>136</u>	<u>183</u>
Hotelirstvo in gostinstvo	330	323	486
Potovanja, turizem, prosti čas	429	406	311
Storitve za gospodinjstva	58	41	6
Frizerstvo in kozmetika	368	350	378
Transportne storitve	229	211	249
Varovanje oseb in premoženja	-	-	70
Vsa področja SKUPAJ	21.003	20.100	19.190

Vir: Statistični urad Republike Slovenije; <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>

Največ dijakov po podatkih iz leta 2010 obiskuje gimnazije (40,3 %), sledi strojništvo in mehatronika z 9,9 %, ekonomsko poslovne vede z 9,8 %, zdravstveni poklici z 8,1 %. Biotehniške vede so v letu 2010 zastopane s 4,7 %.

Slika 1: Število dijakov, ki so končali izobraževanje v Sloveniji v različnih programih od leta 2008 do 2010

S slike 1 je razvidno, da največ dijakov zaključi splošne izobraževalne programe.

Tabela 3: Predmeti za izvajanje dejavnosti šolskih vrtov v srednji šoli v urah na celoten program

Programi	Naravoslovje v urah	Biologija v urah	Kemija v urah	Fizika v urah	Geografija v urah
Dveletni program	93	/	/	/	družboslovje
Triletni program	66	68 *	68 *	68 *	68 *
Štiriletni program	/	170	68	68	68
Poklicno-tehniški program	/	40	40	40	40
Strokovna gimnazija	/	140	140	280	140
Splošna gimnazija	/	210	210	210	210

* niso samostojni predmeti, znanja so integrirana v strokovne module

Predmeti, ki se nanašajo na to področje, so še okoljska vzgoja in obvezne izbirne vsebine v gimnaziji, varovanje okolja z osnovami trajnostnega razvoja, trajnostni razvoj in interesne dejavnosti v strokovnih programih.

3 Metode dela

Za evalvacijo stanja smo naredili anketo v programu "Google documents" in jo poslali na vse elektronske naslove ravnateljev oz. drugih odgovornih na srednjih šolah. V prvem pozivu smo dobili 22 odgovorov. Na podlagi telefonskega pogovora nam je odgovorilo še 27 odgovornih oseb šol, skupaj je anketo izpolnilo 49 predstavnikov srednjih šol, kar predstavlja 39 % vseh šol (127 lokacij). Ti anketiranci so odgovarjali na splošna vprašanja (osnovni podatki o šolah), o aktivnostih zvezi s šolskimi vrtovi ter o vprašanih odnosa do trajnostnega razvoja.

Izvedli smo ponovno telefonsko posredovanje, da smo dobili podatke o zelenih površinah, medtem ko o aktivnostih v zvezi s trajnostnim razvojem nismo spraševali. Večina vprašanih šol je združenih v centrih oziroma nimajo zelenih površin. Na podlagi pisnega in ustnega anketiranja smo dobili dovolj podatkov za oceno stanja šolskih vrtov v slovenskih srednjih šolah. Podatke o vključenosti v institucije, ki vodijo aktivnosti v zvezi s šolskimi vrtovi, smo dobili iz javnih podatkov. Pri tem smo predstavili tudi biotehniške šole, ki so na tem področju še posebej aktivne.

4 Aktivnosti šol v zvezi s šolskimi vrtovi

Po podatkih Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport imamo 157 srednjih šol, razporejenih po 12 statističnih regijah. Nekatere šole so skupaj v isti stavbi, zato so srednje šole na 127 lokacijah. Poleg tega je še nekaj šol, ki so povezane v center na različnih lokacijah, nekatere šole se pa še združujejo. Upoštevali smo stanje v novembru 2012.

Tabela 4: Število izpolnjenih anket srednjih šol po regijah

Statistična regija	Št. srednjih šol	Število lokacij	Št. pisnih anket
Pomurska	8	7	4
Podravska	24	18	6
Koroška	5	4	2
Savinjska	22	15	5
Zasavska	3	3	0
Spodnjeposavska	5	4	1
Jugovzhodna Slovenija	11	8	2
Osrednja Slovenija	40	36	14
Gorenjska	14	11	9
Notranjsko-kraška	3	3	0
Goriška	10	7	2
Obalno-kraška	11	10	4
Zasebne šole	1	1	0
Skupaj	157	127	49

Dodatno smo komunicirali po telefonu še z 21 šolami (podatki so pri avtorjih). Zanimali sta nas predvsem velikost zelenih površin in uporaba v izobraževalne namene. Pri večini teh šol imajo zelenico, park ali posajene posamezne rastline. Za te površine v večini primerov skrbi hišnik, predvsem glede košnje. Funkcija teh zelenih površin je predvsem za počitek in sproščanje obiskovalcev. Tudi pri telefonskem anketiranju smo dobili vtis večjega zanimanja odgovornih za uporabo teh zelenih površin. Nekatere šole, ki so v središču mesta (Zagorje, Trbovlje ...) in nimajo svojih površin, uporabljajo tudi mestne parke.

4.1 Šolski ekovrtovi

V mreži šolskih ekovrtov, ki jo vodi Inštitut za trajnostni razvoj, je vključenih šest ustanov, ki delujejo na področju srednjega šolstva: Gimnazija Šiška; Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma, OE dijaški dom; Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje; Dijaški dom Maribor, Gosposvetska 89; Dijaški dom Lizike Jančar Maribor; Zavod za usposabljanje, delo in varstvo dr. Marijana Borštnerja, Dornava. V tem dokumentu se od obravnavanih srednjih šol s šolskimi vrtovi aktivno ukvarjajo tri šole.

4.2 Mreža zdravih šol

Koncept mreže zdravil šol se v Evropi razvija že več desetletij s podporo Svetovne zdravstvene organizacije in EU. V Sloveniji delo koordinira Inštitut za varovanje zdravja RS s pomočjo regijskih zavodov za zdravstveno varstvo, s finančno podporo MIZKŠ. Naše šole, 324 ustanov, so vključene v Evropsko mrežo zdravih šol – SHE (*Schools for Health in Europe*). Po podatkih Inštituta je bilo v oktobru 2011 vključenih 60 srednjih šol in sedem

dijaških domov. Glavni namen projekta Zdrave šole je promocija zdravja, v zadnjem času je poudarek na promociji gibanja in zdrave prehrane.

4.3 Ekošole

Program Ekošola je mednarodni program celostne okoljske vzgoje in izobraževanja, namenjen je spodbujanju in večanju ozaveščenosti o trajnostnem razvoju pri šolski mladini. Program je skladen z mednarodnimi kriteriji FEE (*Foundation for Environmental Education*). Na podlagi izpolnenih sedmih korakov dobi ustanova znak ekošole in zeleno zastavo za okoljsko delovanje. Program vodi društvo DOVES-FEE Slovenia. V program je vključenih 27 slovenskih srednjih šol.

4.4 UNESCO šole

UNESCO ASP je projektna mreža pridruženih šol (*Associated Schools Project Network – ASP net*), ustanovljena leta 1953 in deluje v 176 državah. UNESCO načela poudarjajo štiri stebre učenja: vedeti, delati, biti in živeti skupaj ter spodbujati kvalitetno izobraževanje. Posebej se poudarja, naj ASP dijaki in učitelji delajo z inovativnimi pristopi pri izobraževanju, v razredu in izven razreda. V program ASP UNESCO je vključenih 27 slovenskih srednjih šol (Unesco 2012).

4.5 Biotehniške šole

Biotehniške šole so na področju “Šolskih vrtov” v prednosti, saj je del teh vsebin v rednem programu tako pri strokovnih modulih, kakor tudi pri praksi. V ta namen imajo te šole šolska posestva, ki omogočajo kvalitetno izobraževanje in usposabljanje. Vse omenjene šole izvajajo tudi izobraževanje odraslih ter naravoslovne dejavnosti za osnovnošolce.

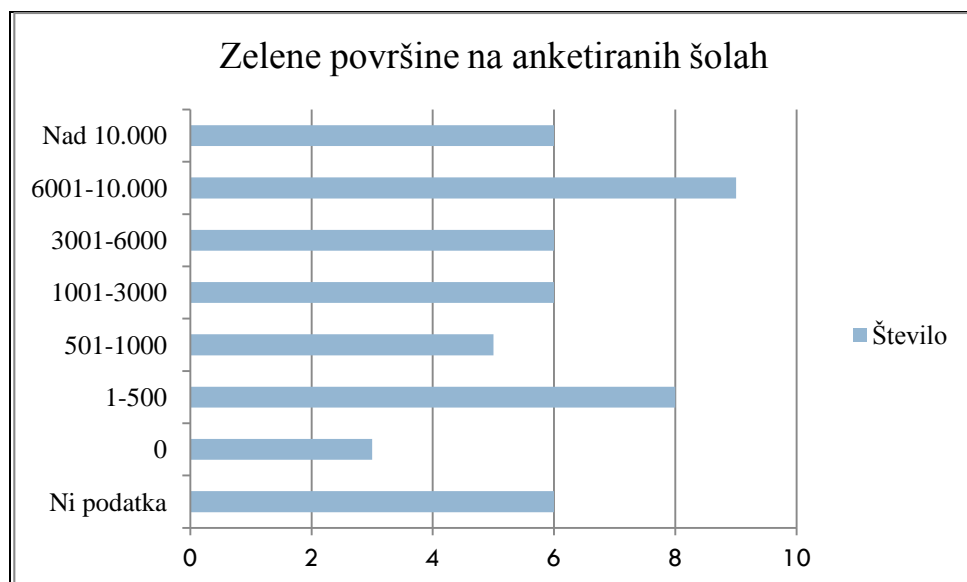
Tabela 5: Aktivnost biotehniških šol v Sloveniji na področju kmetijstva, gozdarstva in hortikulture

Srednje šole	Šolsko posestvo	Površine v okviru šolskega posestva	Šolski vrt	Izvajanje dejavnosti za OŠ, srednje šole
Biotehniška šola Rakičan	20 ha	Njive – poskusna polja, sadovnjak 0.5 ha, vinograd 0.3 ha, rastlinjaki	Vzorčni nasad z 260 parcelami, zelenjavni, zdravilni, zeliščni in okrasni vrt, čebelnjak, poučno sprostitevna pot	Naravoslovni, tehniški dnevi
Šolski center Ptuj – Biotehniška šola	46 ha	Poljedelske površine 34 ha, njive, sadovnjak 1,5 ha, vinograd 2 ha, poskusno polje, pokrite površine (rastlinjaki)	Didaktični park, zelenjavni vrt, zeliščni vrt, čebelnjak, učna pot na šolskem posestvu, učna pot v naravnem območju Turnišča, sadjarsko-vinogradniška učna pot	Delavnice in naravoslovni dnevi (sadjarstvo, zeliščarstvo, predelava sadja in zelenjave ...), ogledi posestva, jahanje, natečaji ...
Biotehniška šola Maribor	132 ha	Vinograd 7 ha, sadovnjak 5 ha,	Šolski park, čebelnjak, sadjarska	Izvajanje naravoslovnih

		drevesnica, trstnica, poskusno polje, rastlinjaki	učna pot	dejavnosti za osnovnošolce
Šolski center Šentjur	89,5 ha	Gozd – 28 ha, travniki in njive, vinograd – 70 arov, vrtnarija, ekološko posestvo sadovnjak	Ribnik, zeliščni, zelenjavni in okrasni vrt, stare sorte jablan	Naravoslovni dnevi, delavnice in predstavitve za osnovnošolce
Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti	Park 3,5 ha	Park z različnimi zasaditvami	Zeliščni vrt, rožni vrt, čebelnjak z medovitimi rastlinami, kolekcijski nasad trajnic	Ogledi parka in delavnice za osnovnošolce ter srednješolce
Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma	250 ha	Gozd 52 ha, njive 72 ha, travinje 61 ha, sadovnjak, vinograd, čebelnjak – 52 panjev, vrtnarstvo – 5 ha, rastlinjaki, golf in travni tepihi	40 arov ekovrta, prikazni čebelnjak	Različni ogledi in dejavnosti za osnovnošolce
Biotehniški center Naklo	22 ha	Sadovnjak 0,6 ha, čebelnjak – 15 panjev, travniki in pašniki, vrtnarske površine 1 ha, ekološko posestvo	Kolekcijski vrt, vrt medovitih rastlin, okrasni vrt, ribnik, čebelnjak	Naravoslovne dejavnosti
Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna	Park – 4 ha	Park v sklopu šolskih stavb	/	Dnevi dejavnosti za osnovnošolce, delavnice v zvezi s trajnostnim razvojem
Šolski center Nova Gorica – Biotehniška šola	19 ha	Sadovnjak 8 ha, vinograd 2,5 ha, rastlinjaki, druge površine	Zeliščni-ekološki vrt, čebelnjak	Izvajanje prikazov in delavnic za osnovnošolce

5 Zelene površine, izobraževanje in trajnostni razvoj

Od 49 anketiranih šol tri šole nimajo nobenih zelenih površin, šest šol na to vprašanje ni odgovorilo, zato lahko sklepamo, da teh površin nimajo (slika 2). To so predvsem šole v večjih mestih, Ljubljana in Maribor.

Slika 2: Površine na posameznih anketiranih šolah v Sloveniji

Več kot polovica vprašanih šol, 51 %, uporablja zelene površine za šport in rekreacijo, 20 % za počitek in sproščanje, 6 % za izobraževanje, 8 % za druge dejavnosti (pridelovanje hrane, druge aktivnosti), 14 % šol ni odgovorilo. Pri šolah, kjer ni bilo odgovora o uporabi zelenih površin, lahko sklepamo, da jih nimajo oz. ne posvečajo pozornosti njihovi uporabi. Iz tega lahko zaključimo, da se te površine malo uporabljajo v izobraževalne namene. Podobno ugotavlja tudi Strgarjeva v svoji magistrski nalogi iz leta 1989.

Tabela 6: Število izvedb izobraževanj na zunanjih površinah pri različnih naravoslovnih predmetih

Vprašanje	Naravo- slovje	Biologija	Kemija	Trajnostni razvoj	Drugi predmeti	Dejavnosti
Ni odgovora	13	7	13	14	13	8
Nikoli	12	12	16	16	13	11
1-3-krat	15	22	15	10	15	21
4-7-krat	4	4	3	3	4	3
8-10-krat	0	1	1	3	0	1
Več kot 10- krat	5	3	1	3	4	5

Največkrat šole izvedejo do tri zunanje izvedbe pri posameznih predmetih. Le redke so tiste, ki navajajo, da to opravljajo 10-krat ali več. Največ izvedb je pri biologiji in pri interesnih dejavnostih. Pri interesnih dejavnostih je izvedba tudi z organizacijskega pogleda najlažja.

Tabela 7: Razumevanje vsebin trajnostnega razvoja v šolah

Trajnostni razvoj	Nepomembno	Malo pomembno	Pomembno/nepomembno	Pomembno	Zelo pomembno	Ni odgovora
Varstvo okolja	1	1	1	11	30	5
Socialni razvoj	1	1	2	13	27	5
Gospodarski razvoj	1	3	6	13	19	7
Kultura	0	4	1	17	21	6

Večina anketirancev meni, da so vsebine trajnostnega razvoja pomembne za izobraževanje. V ospredje prihajajo vsebine varstva okolja in socialnega razvoja, sledi kultura in gospodarski razvoj. Podobno je bilo že ugotovljeno v raziskavah pri dijakih (Pogačnik, 2010).

6 Povezave institucij na področju šolskih vrtov

Slovenske:

- **EKOšola**, Projekt Šolska VRTilnica: *Ustvarimo šolske vrtove*, dostopno na naslovu: <http://www.ekosola.si/os-projekti/solska-vrtilnica-ustvarimo-solske-vrtove/>
- **Institut za trajnostni razvoj**, *Projekt Šolski ekovrtovi*, dostopno na naslovu: <http://www.itr.si/projekti/sev/opis>, <http://www.solskiekovrt.si/>
- **Mule**, društvo za celostno bivanje. *Projekt Odgovornost: šolski vrtovi*, dostopno na naslovu: <http://www.srece-me-povezuje.si/drustvo-mule/index.php?lng=sl&t=dejavnosti&id=658>
- **Sloga**, Slovenian global action, *Šolski vrtovi kot primer inovativnega projekta v okviru globalnega učenja (izobraževanja za razvoj)*, dostopno na naslovu: <http://www.sloga.sloga-platform.org/gradiva/solski-vrtovi-kot-primer-inovativnega-projekta-v-okviru-globalnega-ucenja-izobrazevanja-za-razvoj>
- **Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti, Celje**. Projekt »V sonaravni vrt po znanje in spretnosti (Carski vrt)«, dostopno na naslovu: <http://cv.hvu.si/index.php/pomagamo-z-nasveti>

Izobraževalne ustanove: osnovne in srednje šole, višje šole.

Mednarodne:

- UNESCO - ESD (Education for Sustainable Development), *Biodiversity - Teacher's Corner*, dostopno na naslovu: <http://www.cbd.int/education/biodiv-edu/teachers-corner/>
- RHS Campaign for School Gardening, Chailey Secondary School - 2012 Quad Project, dostopno na naslovu: <http://apps.rhs.org.uk/schoolgardening/teachershome/casestudies/secondaryschools/chaileysecondaryschool-2012quadproject.aspa>
- SCOILNET, Portal for irish education, *Gardening projects in schools*, dostopno na naslovu: <http://www.scoilnet.ie/article.aspx?id=4622>
- Urban Agriculture Notes, City Farmer Canada of Urban Agriculture, dostopno na naslovu: <http://www.cityfarmer.org/schgard15.html>
- School Gardens, *Ideas for Garden Themas*, dostopno na naslovu: <http://aggie-horticulture.tamu.edu/kindergarden/child/school/sgintro.htm>
- CSGN, California School Garden Network, Curriculum & activity guides, dostopno na naslovu: <http://www.lifelab.org/store/curriculum/>

7 Priporočila za nadaljnje delo

Izvedba ankete je pokazala, da natančnih podatkov o posameznih šolah oziroma o površinah ni mogoče pridobiti na tak način. Bolj zanesljive so javne evidence ali osebne ankete. Žal podatki o površinah šolskih prostorov in zelenih površinah niso zbrani.

Z anketo, telefonskimi in ustnimi pogovori smo ugotovili, da obstaja interes vodilnih oseb šol za izvajanje izobraževanja izven učilnic, na »Šolskih vrtovih«. Izvedba izobraževanja zahteva drugačno organizacijo, manjše skupine, pomoč pri izvedbi in izdelan program. Pri anketirancih so najpogostejše do tri izvedbe v rednem programu, v večjem številu pri biologiji.

Za povečanje števila izvedb bi bila potrebna vpeljava tovrstnih vsebin in oblik v katalog znanja in kasneje v učne priprave. Za izvedbo je potrebna sprememba običajne organizacije: potek pouka vsaj dve uri skupaj, prisotnost laboranta, potrebna materialna sredstva in urejeno zunanje okolje.

Primeri nalog in izvedbe lahko spodbujajo vodstva šole in učitelje za več izvedb izobraževanja na zunanjih površinah. Na ta način lahko motiviramo dijake za posamezne predmete oz. module.

Za izvedbo teh aktivnosti bi bilo primerno vzpostaviti regijske centre za izobraževanje na tem področju. Najbolj primerne za to so biotehniške šole, ki imajo že vzpostavljeno celotno infrastrukturo.

Literatura

Ažman, T. 2004. Prenova gimnazijskega programa. Profesionalni razvoj in položaj učitelja v sodobni šoli: dileme in perspektive. *Sodobna pedagogika*, 55 (posebna izdaja), str. 220–235.

CŠOD – Center za šolske in občolske dejavnosti. Dostopno: http://www.csod.si/index.php?p=sola_v_naravi, november 2012.

Biotehniška področja, najbolj učeča se okolja. 2007. Posodobitev obstoječih in razvijanje novih programov izobraževanja in usposabljanja, Konzorcij biotehniških šol Slovenije, Novo mesto, 255 str.

Evidenca vzgojno-izobraževalnih zavodov in vzgojno-izobraževalnih programov. Dostopno: <https://krka1.mss.edus.si/registriweb/Default.aspx>, november 2012.

Izhodišča prenove gimnazijskega programa. Sprejeto na 101. seji Strokovnega sveta Republike Slovenije za splošno izobraževanje, 19. 4. 2007. Komisija za pripravo koncepta razvoja nadaljnjega razvoja gimnazijskega programa in umeščenosti splošne izobrazbe v srednješolske programe.

Kurikul na nacionalni in šolski ravni v poklicnem in strokovnem izobraževanju. 2006. Center RS za poklicno in strokovno izobraževanje, Ljubljana, 68 str.

Kurikul gimnazija – okoljska vzgoja kot vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj. 2008. Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod za šolstvo, Ljubljana, 22 str.

Pogačnik, M. 2010. Izobraževanje za trajnostni razvoj v biotehniških šolah. 2. znanstvena konferenca z mednarodno udeležbo, 21.–22. oktober 2010, Portorož, Slovenija.

Poročilo slovenskih ekošol, šolsko leto 2010/2011. Dostopno: http://www.ekosola.si/uploads/2010-08/Porocilo_slovenskih_ekosol.pdf, november 2012.

Portal MIKZŠ. Število udeležencev – stanje vpisa za 2012/2013. Dostopno: http://portal.mss.edus.si/portal/page?_pageid=33,1&_dad=portal&_schema=PORTAL, november 2012.

Skupne informacije o srednješolskem izobraževanju in programih. Dostopno: http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2012/programi/skupne_inf.htm, november 2012.

Strgar, J. 1989. Šolski vrt. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, oddelek za biologijo, Ljubljana.

UNESCO Slovenia – uradna stran. Dostopno: <http://www.unesco.org/new/en/education/networks/global-networks/aspnet/about-us/mission/>, november 2012.

Zavod Republike Slovenije za statistiko. Dostopno: <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2012&ClanekNaslov=IzobrazevanjeProgrami>, <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2012&ClanekNaslov=IzobrazevanjeSrednjesolsko>, november 2012.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI). Ur. l. RS, št. 12/1996 (23/1996 popr.) s popravki in dopolnitvami. Dostopno: http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r05/predpis_ZAKO445.html, november 2012.

Priloga

Vprašalnik Trajnostni razvoj – šolski vrtovi

Biotehniški center Naklo in Biotehniška fakulteta izvajata raziskovalni projekt »Uporaba šolskih vrtov (zelene površine) v didaktične namene«. V prvem delu želimo z vprašalnikom pridobiti osnovne podatke o stanju na tem področju. V drugem delu bomo povabili zainteresirane k sodelovanju in oblikovanju dobrih praks pri uporabi šolskih vrtov. Več informacij o projektu dobite na spletnih straneh Biotehniškega centra Naklo. Prosimo vas, če anketo izpolnite do petka, 30. 11. 2012. Za sodelovanje se vam lepo zahvaljujemo.
mag. Marijan Pogačnik, vodja projekta

Vrsta zavoda

- vrtec
- osnovna šola
- srednja šola
- višja šola
- visoka šola
- drugo

Kraj sedeža zavoda Občina/kraj

Kraj sedeža zavoda Regija

Število zaposlenih

	pod 30	30–60	61–80	81–100	nad 100
Število pedagoških delavcev	☐	☐	☐	☐	☐
Število drugih delavcev	☐	☐	☐	☐	☐

Število udeležencev izobraževanja

	pod 300	300–600	601–800	801–1000	nad 1000
Število rednih udeležencev	☐	☐	☐	☐	☐
Število izrednih udeležencev	☐	☐	☐	☐	☐

Enote zavoda in zgradbe (število)

	1	2	3	4	več kot 4
Število enot zavoda	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	več kot 4
Število zgradb	☐	☐	☐	☐	☐

Skupna površina vseh zgradb v m²

Skupna velikost zelenih površin v m²

Uporaba zelenih površin (šolskih vrtov) za različne dejavnosti (več možnosti)

- Šport in rekreacija
- Počitek (sproščanje)
- Izobraževanje
- Pridelovanje hrane
- Druge dejavnosti

Uporaba šolskih vrtov (zelenih površin ...) v izobraževalne namene (pogostost uporabe pri posameznih predmetih oz. dejavnostih)

	nikoli	1–3-krat letno	4–7-krat letno	8–10-krat letno	več kot 10-krat letno
Naravoslovje	☐	☐	☐	☐	☐
Biologija	☐	☐	☐	☐	☐
Kemija	☐	☐	☐	☐	☐
Trajnostni razvoj	☐	☐	☐	☐	☐
Drugi predmeti oz. moduli	☐	☐	☐	☐	☐
Dejavnosti (naravoslovni dnevi ...)	☐	☐	☐	☐	☐

Uporaba šolskih vrtov (zelenih površin ...) v izobraževalne namene

	aktivni	nismo vključeni
Ekošola	☐	☐
Zdrava šola	☐	☐
Unesco šola	☐	☐
Projekt Ekovrtovi	☐	☐
Lasten projekt Vrtovi	☐	☐

	aktivni	nismo vključeni
Drugi projekti	☐	☐
Lastni projekti	☐	☐

Tematike Trajnostnega razvoja (poudarek v strategiji vašega zavoda)

	nepomembno	malo pomembno	pomembno/nepomembno	pomembno	zelo pomembno
Varstvo okolja	☐	☐	☐	☐	☐
Socialni razvoj (zdravje, odnosi ...)	☐	☐	☐	☐	☐
Gospodarski razvoj (podjetništvo ...)	☐	☐	☐	☐	☐
Kultura (kulturna raznolikost ...)	☐	☐	☐	☐	☐

Izobraževanje in usposabljanje za uporabo šolskih vrtov (zelenih površin)

	1	2	3	4	5	
Me ne zanima	☐	☐	☐	☐	☐	Zelo me zanima

Kontaktne podatke v primeru pripravljenosti za sodelovanje: ime in priimek, e-naslov, telefon

Pošlji

Uporablja tehnologijo [Google Dokumentov](#) [Prijavite zlorabo](#) [Pogoji storitve](#) [Dodatni pogoji](#)